

ŞİRKET BİRLEŞMELERİ

Büyüme yollarından biri olan işletme birleşmeleri, iki ya da daha fazla şirketin faaliyetlerinin ekonomik ve hukuksal açıdan birlik haline getirilmesidir. Birleşme genel anlamda iki veya daha fazla işletmenin daha etkin bir ekonomik teşebbüs oluşturma amacıyla bir örgütlenme (organizasyon) altında toplanmasıdır.

Teknik ve hukuki anlamda birleşme bir veya birden çok ticaret ortaklığının mal varlığının, tasfiye olmaksızın, içlerinden birine veya yeni kurulan bir ortaklığa, kendiliğinden ve külli halefiyet yolu (tüm varlık ve borçlarıyla devri) ile geçmesi; bu suretle malvarlıklarının birleşmesi ve intikal eden malvarlığının karşılığı olarak, infisah eden ortaklığın ortaklarının, hesaplanan bir değişim oranına göre, bünyesinde birleşilen ortaklıkta ortaklık payı kazanmasıdır. Birleşme yoluyla büyük bir varlık ve ekonomik güç elde eden işletmeler, günümüzde küreselleşme sonucu artan rekabetin olumsuz etkilerinden korunabilmektedirler.

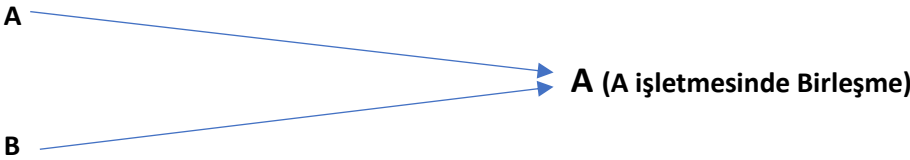
- Büyüme isteği
- Sinerji etkisi yaratmak
- Faaliyet ve ürün çeşitlendirmesi yapmak
- Daha çok fon sağlamak
- Kaliteli personele veya teknolojiye sahip olma ihtiyacı
- Değerli sınai haklara sahip olma isteği
- Vergi avantajlarından faydalanmak
- Hisse senetlerinin Pazar değerini artırma ve fiyat/kazanç oranını yükseltmek
- Ortakların likiditesini artırmak
- Ele geçirmeyi önleme için

TTK 134 ila 194 maddeleri birleşme ile alakalıdır.

TTK 136. Maddesine göre işletmeler iki şekilde birleşebilmektedir.

1

✓ Bunlardan ilki; bir işletmenin diğerini devralması, teknik terimle “devralma şeklinde birleşmedir”. A işletmesi katılınan B işletmesi ise katılan işletme olmaktadır. B işletmesi birleşme sonucu hukuki statüsünü tamamen yitirmekte ve A işletmesi hukuki varlığını devam ettirmektedir. Bir işletme bir başka işletmeyi bünyesine alarak büyümeyi tercih etmektedir.

✓ İkincisi ise de bir veya birden fazla işletmenin yeni bir işletme içinde bir araya gelmeleri, teknik terimle “yeni kuruluş şeklinde birleşme”, yoluyla birleşmeleridir. Bu durumda A ve B işletmeleri hukuku statülerini tamamen kaybederek C işletmesini kurmaktadır. Birden çok işletmenin bir araya gelerek eski statü ve hukuki durumlarını terk edip yeni bir hüviyet ve hukuki yapı oluşturdıkları birleşme şeklidir.

Birleşme, devrolunan işletmenin malvarlığı karşılığında, bir değişim oranına göre devralan işletmenin paylarının, devrolunan işletmenin ortaklarınca kendiliğinden iktisap edilmesiyle gerçekleşir. Birleşmeyle, devralan işletme devrolunan işletmenin malvarlığını bir bütün hâlinde devralır. Birleşmeyle devrolunan işletme sona erer ve ticaret sicilinden silinir.

1. SERMAYE ŞİRKETLERİ;

- a. Sermaye Şirketleriyle, ,
- b. Kooperatiflerle
- c. Devralan işletme olmaları şartıyla, şahıs işletmeleriyle, birleşebilirler.

2. ŞAHIS ŞİRKETLERİ;

- a. Şahıs işletmeleriyle
- b. Devrolunan işletme olmaları şartıyla, sermaye şirketleriyle birleşebilirler.
- c. Devrolunan işletme olmaları şartıyla, kooperatiflerle, birleşebilirler.

3. KOOPERATİFLER;

- a. Kooperatiflerle,
- b. Sermaye şirketleriyle
- c. Devralan işletme olmaları şartıyla, Kollektif ve komandit şirketlerle,

Buna ek olarak TTK 138. Maddesine göre Tasfiye hâlindeki bir işletme, malvarlığının dağıtılmasına başlanmamışsa ve devrolunan işletme olması şartıyla, birleşmeye katılabilir.

ŞİRKET BİRLEŞMELERİNİN SINIFLANDIRILMASI

Şirketlerde birleşmeler ekonomik faaliyet ve hukuki yapılarına göre ayrıma tabi tutulmaktadır.

Ekonomik Faaliyet Alanlarına Göre Şirket Birleşmeleri

1. Yatay Birleşme: Aynı veya birbirini tamamlayıcı mal ve hizmetler üreten ve ürünlerini aynı coğrafi pazarlara sunan şirketlerin birleşmesidir.
2. Dikey Birleşme: Birleşen iki şirketten birinin, diğer şirketin mal ve hizmet girdilerinin bir bölümünü üretmesi ve/veya ürün çıktılarını değerlendirmesi (pazarlama gibi) halinde oluşan birleşme şeklidir.
3. Karma Birleşme: Birbiriyle doğrudan ilgili olmayan iş kollarında bulunan işletmelerin birleşmesidir.
4. Coğrafi Birleşme: Coğrafi birleşmeler işletmelerin bulundukları ülke sınırlarının ötesinde gerek ileriye doğru gerekse yatay ve doğrudan ilgili olmayan işletmelerle birleşerek uluslararası ve uluslar ötesi faaliyetler gösterebilmeleri işlemidir.

Hukuki Yapılarına Göre İşletme Birleşmeleri

1. Tröst: Bir ekonomide serbest ticareti sınırlamak veya ortadan kaldırmak gayesiyle piyasaya hâkim olmak düşüncesiyle meydana getirilen işletmeler arası birleşmeler. Tröst aynı sanayi dalında çalışan işletmelerin yatay birleşmeleridir. Aynı mal üretimini gerçekleştiren çeşitli işletmeler birbiriyle anlaşarak ve sermayelerini birleştirerek tröst meydana getirirler.
2. Holding: Bir kişinin, bir grup girişimcinin veya bir ailenin birçok alanda faaliyet gösteren şirketleri olabilir. Fazla büyük olmanın bir sonucu ise bu şirketlerin yönetimlerinin zorlaşması ve ortak bir misyon etrafında idare edilme güçlüğüdür. Böyle bir durumda şirket sahipleri, bu şirketleri belli bir çatı altında toplamak isteyebilirler. Bunu da ya bir holding kurarak ya da bir şirketler grubu oluşturarak gerçekleştirirler.

Holding şirketleri, üretim ve satış türü faaliyetlerde bulunmayan, belli bir faaliyet alanı olan şirketlere iştirak eden ve genellikle böyle şirketlerin büyük ortağı durumunda olan anonim şirketlerdir. Holding şirketlerinin kuruluş ve varoluş nedenleri birden çok şirkete iştirak etmek ve bu şirketleri yönlendirmek/kontrol etmek olduğundan sermaye şirketleri sınıfında bulunmaktadır. Holding şirketlerinin sahipleri genellikle birçok şirketin sahibi oldukları için, bu paylarını holdinglere devrederler ve bu yolla o şirketlerin yönetimlerini tek elde toplarlar.

3. Konsorsiyum: Konsorsiyum kelime olarak “belirli bir iş için kurulan birlik ve ortaklık” anlamına gelir. İki veya daha fazla işletmenin, büyük sermaye gerektiren faaliyet alanlarında (köprü, baraj, liman, termik santrali gibi) bir araya gelerek birleşmeleri söz konusudur.

Bu iş birliği, girişilen projenin bitmesiyle sona ermektedir. Projenin tamamlanmasından sonra ortaya çıkan kâr veya menfaat, konsorsiyum üyeleri tarafından, önceden yapılan anlaşma gereğince dağıtılır.

Konsorsiyum oluşturan ekonomik ve hukuki bağımsızlıklarını kaybetmezler.

4. Kartel: Kartel, bağımsız tüzel kişilik sahibi firmaların aralarında rekabete son vermek veya rekabeti sınırlı tutmak amacıyla yaptıkları bir anlaşmadır. Firmaların fiyat politikaları, satış şartları, üretim miktarları, sürüm alanları, yatırım programları, reklam harcamaları, kâr marjları, araştırma bütçeleri, komisyoncu ve pazarlamacılara ödedikleri yüzdelere kartel anlaşmalarına konu olabilir.

Kartellerin etkinliği, anlaşmaya giren firmalar grubunun piyasaya yön verebilecek güce sahip olmasına bağlıdır. Fiyatların yükselmesine, üretimin daralmasına ve tekelleşmeye neden olması bazı ülkelerde kamu otoritesinin kartelleşme hareketlerine müdahale etmesine yol açmaktadır.

5. Konsern: İki veya daha çok işletmenin, finansal ve teknik yönden daha güçlü olabilmek için ekonomik bağımsızlıklarını tamamen veya kısmen kaybettikleri ancak hukuki bağımsızlıklarını kaybetmeden bir araya gelmeleridir. Konsernler, üretim, pazarlama, satın alma, araştırma geliştirme gibi konularda iş birliğine girerler. Konsern üyeleri genellikle dikey büyüme oluşturarak, birbirlerini tamamlarlar. Bu durumda, birisinin çıktısı, diğerinin girdisi olmaktadır.

Konsern üyelerinin temel amacı, maliyeti düşürerek, tek elden satışı sağlamak suretiyle piyasayı ele geçirip kârlılığı arttırmaktır.

ŞİRKET BİRLEŞME SÜRECİ

Birleşmelerde yalnız şirket ortaklarının, şirket üzerindeki haklarını temsil eden payları değiştirilebilir.

Birden fazla şirketin ortakları, bu şirketler üzerindeki paylarını, birleştirdikleri şirketin payları ile değiştirirler.

BİRLEŞME SÖZLEŞMESİ

Birleşme sözleşmesi yazılı şekilde yapılır. Sözleşme, birleşmeye katılan işletmelerin, yönetim organlarının imzalanır ve genel kurulları tarafından onaylanır.

BİRLEŞME SÖZLEŞMESİNİN İÇERİĞİ

- Birleşmeye katılan işletmelerin ticaret unvanlarını, hukuki türlerini, merkezlerini; yeni kuruluş yolu ile birleşme hâlinde, yeni işletmenin türünü, ticaret unvanını ve merkezini,
- İşletme paylarının değişim oranını, öngörülmüşse denkleştirme tutarını; devrolunan işletmenin ortaklarının, devralan işletmedeki paylarına ve haklarına ilişkin açıklamaları,
- Devralan işletmenin, imtiyazlı ve oydan yoksun payların sahipleriyle intifa senedi sahiplerine tanıdığı hakları,
- İşletme paylarının değiştirilmesinin şeklini,
- Birleşmeyle iktisap edilen payların, devralan veya yeni kurulan işletmenin bilanço kârına hak kazandığı tarihi ve bu isteme ilişkin bütün özellikleri,
- Gereğinde 141 inci madde uyarınca ayrılma akçesini,
- Devrolunan işletmenin işlem ve eylemlerinin devralan işletmenin hesabına yapılmış sayılacağı tarihi,
- Yönetim organlarına ve yönetici ortaklara tanınan özel yararları,
- Gereğinde sınırsız sorumlu ortakların isimlerini içermesi zorunludur.

BİRLEŞME SONRASI ORTAKLIK PAYLARI VE HAKLARININ DÜZENLENMESİ (TTK 140. Md.)

- Devrolunan işletmenin ortaklarının, mevcut ortaklık paylarını ve haklarını karşılayacak değerde, devralan işletmenin payları ve hakları üzerinde istemde bulunma hakları vardır. Bu istem hakkı, birleşmeye katılan işletmelerin malvarlıklarının değeri, oy haklarının dağılımı ve önem taşıyan diğer hususlar dikkate alınarak hesaplanır.
- Ortaklık paylarının değişim oranları belirlenirken, devrolunan işletmenin ortaklarına tahsis olunan ortaklık paylarının gerçek değerlerinin onda birini aşmaması şartıyla, bir denkleştirme ödenmesi öngörülebilir.
- Devrolunan işletmenin oydan yoksun paylarına sahip ortaklarına aynı değerde, oydan yoksun veya oy hakkını haiz paylar verilir.
- Devrolunan işletmede mevcut bulunan paylara bağlı imtiyaz hakları karşılığında, devralan işletmede eş değerde haklar veya uygun bir karşılık verilir.
- Devralan işletme, devrolunan işletmenin intifa senedi sahiplerine, eş değerli haklar tanımak veya intifa senetlerini, birleşme sözleşmesinin yapıldığı tarihteki gerçek değeriyle satın almak zorundadır.

Ara bilanço

Birleşmeye katılan işletmeler eğer birleşme sözleşmesinin imzalandığı tarih ile bilanço günü arasında altı aydan fazla zaman geçmişse veya son bilançonun çıkarılmasından sonra, birleşmeye katılan işletmelerin malvarlıklarında önemli değişiklikler meydana gelmişse ara bilanço çıkarmak zorundadır.

Ara bilançoya yıllık bilançoya ilişkin hüküm ve ilkeler uygulanır. Ara bilanço için;

- Fizikî envanter çıkarılması gerekli değildir;
- Son bilançoda kabul edilen değerlemeler, sadece ticari defterdeki hareketler ölçüsünde değiştirilir; amortismanlar, değer düzeltmeleri ve karşılıklar ile ticari defterlerden anlaşılmayan işletme için önemli değer değişiklikleri de dikkate alınır.

Birleşme Raporu

Birleşmeye katılan işletmelerin yönetim organları, ayrı ayrı veya birlikte, birleşme hakkında bir rapor hazırlarlar.

- Birleşmenin amacı ve sonuçları,
 - Birleşme sözleşmesi,
 - İşletme paylarının değişim oranı ve öngörülümüşse denkleştirme akçesi; devrolunan işletmelerin ortaklarına devralan işletme nezdinde tanınan ortaklık hakları,
 - Gereğinde ayrılma akçesinin tutarı ve işletme pay ve ortaklık hakları yerine ayrılma akçesi verilmesi sebepleri,
 - Değişim oranının belirlenmesi yönünden payların değerlemesine ilişkin özellikler,
 - Gereğinde devralan işletme tarafından yapılacak artırımın miktarı,
 - Öngörülümüşse, devrolunan işletmenin ortaklarına, birleşme dolayısıyla yüklenecek olan, ek ödeme ve diğer kişisel edim yükümlülükleri ile kişisel sorumluluklar hakkında bilgi,
 - Değişik türdeki işletmelerin birleşmelerinde, yeni tür dolayısıyla ortaklara düşen yükümlülükler,
 - Birleşmenin, birleşmeye katılan işletmelerin işçileri üzerindeki etkileri ile mümkünse bir sosyal planın içeriği,
 - Birleşmenin, birleşmeye katılan işletmelerin alacaklıları üzerindeki etkileri,
 - Gerekirse, ilgili makamlardan alınan onaylar, hukuki ve ekonomik yönden açıklanır ve gerekçeleri belirtilir.
- Yeni kuruluş yoluyla birleşmede birleşme raporuna yeni işletmenin sözleşmesinin de eklenmesi şarttır. Tüm ortakların onaylaması hâlinde, küçük ölçekli işletmeler birleşme raporunun düzenlenmesinden vazgeçebilirler.

BİRLEŞME KARARI

Yönetim organı, genel kurula birleşme sözleşmesini sunar. Birleşme sözleşmesi genel kurulda;

- Anonim ve sermayesi paylara bölünmüş komandit işletmelerde, esas veya çıkarılmış sermayenin çoğunluğunu temsil etmesi şartıyla, genel kurulda mevcut bulunan oyların dörtte üçüyle,
- Bir kooperatif tarafından devralınacak sermaye işletmelerinde, sermayenin çoğunluğunu temsil etmesi şartıyla, genel kurulda mevcut bulunan oyların dörtte üçüyle,
- Limited işletmelerde, sermayenin en az dörtte üçünü temsil eden paylara sahip bulunmaları şartıyla, tüm ortakların dörtte üçünün oylarıyla,
- Kooperatiflerde, verilen oyların üçte ikisinin çoğunluğuyla; ana sözleşmede ek ödeme ve başka edim yükümlülükleri ya da sınırsız sorumluluk kabul edilmiş veya bunlar mevcut olup da genişletilmişse kooperatife kayıtlı tüm ortakların dörtte üçünün kararıyla onaylanmalıdır.

· Kollektif ve komandit işletmelerde birleşme sözleşmesinin oybirliğiyle onaylanması gerekir.

Ancak, işletme sözleşmesinde birleşme sözleşmesinin bütün ortakların dörtte üçünün kararıyla onaylanması öngörülebilir.

· Bir sermayesi paylara bölünmüş komandit işletmenin, başka bir işletmeyi devralması hâlinde, oyların dörtte üçü yanında komandite ortakların tamamının birleşmeyi yazılı olarak onaylamaları gereklidir.

· Bir limited işletme tarafından devralınan anonim ve sermayesi paylara bölünmüş komandit işletmede, devralma ile ek yükümlülük ve kişisel edim yükümlülükleri de öngörülüyorsa veya bunlar mevcut olup da genişletiliyorsa, bütün ortakların oybirliğine gerek vardır.

· Birleşme sözleşmesi bir ayrılma akçesini öngörüyorsa bunun, devreden işletme şahıs işletmesiye oy hakkını haiz ortaklarının, sermaye işletmesiye işletmede mevcut oy haklarının yüzde doksanın olumlu oylarıyla onaylanması şarttır.

· Birleşme sözleşmesinde devrolunan işletmenin işletme konusunda değişiklik öngörülümüşse, birleşme sözleşmesinin ayrıca, işletme sözleşmesinin değiştirilmesi için gerekli nisapla onaylanmış olması zorunludur.

BİRLEŞMEDE KESİNLEŞME

Birleşmede birleşme kararı alınır alınmaz ilk olarak yönetim organları ticaret siciline tescil için başvurur.

Devralan işletme, birleşmenin gereği olarak sermayesini artırmışsa, ek olarak esas sözleşme değişiklikleri de ticaret siciline sunulur. Devrolunan işletme, birleşmenin ticaret siciline tescili ile infisah eder.

Birleşme, birleşmenin ticaret siciline tescili ile geçerlilik kazanır. Tescil anında, devrolunan işletmenin bütün aktif ve pasifi kendiliğinden devralan işletmeye geçer.

Devrolunan işletmenin ortakları devralan işletmenin ortağı olur. Ancak bu sonuç, devralan işletmenin kendi adına fakat bu işletme hesabına hareket eden kişinin elinde bulunan paylar ile devrolunan işletmenin kendi adına fakat bu işletme hesabına hareket eden kişinin elinde bulunan paylar için doğmaz.

Birleşme kararı, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan olunur.

DEVRALMA – KATILMA SÜRECİ

Sermaye şirketlerinde birleşmenin diğer bir türü **devralma katılma**dır. Devralma bir A.Ş. nin diğer bir A.Ş. 'i tüm varlık ve borçları ile içine almasıdır. Devralan anonim şirketin hukuki yapısı devam ederken, devralınan anonim şirketin tüzel kişiliği son bulur. Devralınan şirketler, alacaklı olan kişilerin alacaklarına tam güvence sağlanana kadar ekonomik faaliyetlerini sürdürürler. Buna bağlı olarak, devralınan şirket dağıldığı ama tasfiyeye girmediği sürece, başka bir anonim şirket içerisinde tasfiye ediliyormuş şekliyle ekonomik varlığını sürdürür.

Bu yolla olan birleşmelerde, dağılan şirketin varlıkları ve borçları paraya dönüştürülmez, ama şirketin tüm varlıkları ve borçları devralan şirkete geçer. Devralan şirket ise, devralınan şirketin tüm borçlarının sorumlusu olur. Devralınan şirketin pay sahipleri, devralan şirketin ortakları olurlar.

BİRLEŞME ORANININ HESAPLANMASI

Birleşme oranı, birleşmeye taraf ortaklıklarca benimsenen yöntem esas alınarak hesaplanır. Birleşme işleminde, Özkaynak yönteminin uygulanması halinde sadece bu yönteme göre, Özkaynak yöntemi dışında bir yöntemin uygulanması halinde ise hem Özkaynak yöntemi hem de seçilen diğer yönteme göre hesaplanacak birleşme oranlarına, değiştirme oranlarına ve birleşme sonrası sermaye tutarına hazırlanacak bilirkişi raporunda yer verilmesi zorunludur.

Özkaynak veya rayiç değer yöntemlerinin kullanılması durumunda, ortaklık devralma yoluyla birleşme işlemi sonrasında ulaşılabilecek sermaye artırımının tutarı aşağıdaki şekilde hesaplanır.

DEĞİŞTİRME BİRİMİNİN TESPİTİ

Birleşmenin gerçekleşmesi için en önemli hususlardan biri de değiştirme biriminin hesaplanmasıdır.

Genel anlamda değiştirme birimi, birleşen işletme hisse senetlerinin cari değeri ile birleşilen işletme hisse senetlerinin cari değerinin birbirine olan oranıdır. Bunun için birleşen işletmelerin mal varlıklarının cari değerlerinin bilinmesi gerekir.

A A.Ş. B A.Ş. 'ye katılmak suretiyle vergisiz bir şekilde birleşecektir. Yapılan işletme birleşmesinde cari değerlerin hesaplanmasında bilanço değeri esas alınarak değiştirme birimi hesaplanacaktır.

	A — A.Ş.	B — A.Ş.
Esas Sermaye	10.000	20.000
Öz varlık	40.000	40.000
CARİ DEĞER	$40.000 / 10.000 = \text{₺}4 / \text{Adet}$	$40.000 / 20.000 = \text{₺}2 / \text{Adet}$

Değiştirme Birimi= Devrolan işletmenin hisse senedinin cari değeri / Devralan ortaklığın hisse senedinin cari değeri = $2 / 4 = 0,5$

Bu sonuca göre birleşen işletmelerden A A.Ş. 'nin bir payının B A.Ş. 'nin iki payına eşit olduğu ortaya çıkmaktadır.

BİRLEŞME PRİMİ

Devir yoluyla gerçekleşen birleşme işleminde, birleşilen işletme birleşme nedeniyle devir aldığı servet karşılığı olarak birleşen işletmenin ortaklarına hisse senedi veya ortaklık hakkı verebilir. Türk vergi sisteminde bu durumu hisse değişimi olarak adlandırılır. Bu durum birleşme primi esas alınarak tespit edilir.

Ödenmiş Sermayesi ₺50.000 (₺5 x 10.000 adet hisse senedi),

Özvarlığı ₺100.000 dolayısıyla hisse senetlerinin cari değeri, nominal değerinin 2 katı olan X işletmesi, özvarlığı ve ödenmiş sermayesi ₺10.000 (₺1 x 10.000 adet hisse senedi), dolayısıyla hisse senetlerinin nominal ve cari değeri eşit (₺1) olan Y işletmesini devraldığı takdirde bu işletmenin ortaklarına verilecek hisse senedi tutarı, hisse senetlerinin cari değerleri üzerinden hesaplanacak değiştirme birimine göre ortaya çıkarılacaktır.

Değiştirme birimi= $1/5 = 0,20$ 'dir.

X işletmesinin artırması gereken sermaye tutarı: Değiştirme primi x Devrolan işletmenin nominal sermayesi
: $0,20 \times 10.000 = ₺2.000$ 'dir.

X işletmesinin devraldığı ₺10.000'lik özvarlığı karşılık Y işletmesi ortaklarına ₺2.000 tutarında kendi hisse senetlerini verecektir.

Bu durumda birleşme sonrası bilançoda öz varlık artışının ₺10.000 olmasına karşılık pasif toplamında ₺2.000'lik artış meydana gelecektir. Aradaki ₺8.000'lik fark birleşme primi adı altında pasifte yer alacaktır.

ŞEREFIYE

Bir işletmenin maddi değer içeren tüm unsurları bilançosunda yer almayabilir. Bunlardan biri olan şerefiye (peştamallık), bünyesinde bulunduğu işletmenin muhasebe kayıtlarında gösterilmez. Fakat başka bir işletme tarafından devralınması halinde ortaya çıkabilir. Devralınan şirketin maliyet bedeli ile ilgili işletmenin varlıklarının net değeri arasındaki olumlu fark şerefiye olarak adlandırılır. Yani iktisap edenin belirlediği satın alma fiyatı elde edilen varlıklara dağıtılır. Elde edilen varlıkların makul değerinin üstündeki fazlalık ise şerefiye olarak muhasebeleştirilir.

A A.Ş.' i B A.Ş. 'ini devralacaktır. B A.Ş. 'nin 31.12.20171 tarihli bilançosundaki maddi duran varlıkların kayıtlı değeri ve daha önceden hesaplanan cari değerleri aşağıda ki gibidir. B A.Ş. 'nin kayıtlı Öz sermayesi ₺135.890.202 ve devir değeri ₺430.946.198 olduğuna göre devralma sırasında oluşacak şerefiyeyi hesaplayınız.

B A.Ş.	KAYITLI NET DEĞERİ (₺)	CARİ DEĞERİ (₺)
Arazi ve Arsalar	7.827.233	16.253.366
Yerüstü ve Yeraltı Düzenleri	6.133.507	7.516.246
Binalar	72.065.889	101.548.100
Makine, Tesis ve Cihazlar	213.982.962	226.501.637
Taşıt Araç ve Gereçleri	3.528.492	4.179.401
Döşeme ve Demirbaşlar	5.150.160	5.516.866
Birikmiş Amortismanlar (—)	—241.245.414	—
TOPLAM	67.442.829	361.515.616

Buna göre B A.Ş. 'nin cari Öz sermayesi şu şekilde oluşacaktır.

Cari Öz sermaye = Kayıtlı Öz sermaye + (M.D.V. Cari Değeri — M.D.V. Kayıtlı Değeri)

= $135.890.202 + (361.515.616 - 67.442.829)$

= ₺429.962.989

B A.Ş. 'nin birleşmeye esas firma değeri ₺430.946.198 olarak tespit edilmiştir. Birleşme değeri ile Cari Öz sermaye arasında ki fark ise şerefiye olarak muhasebeleştirilecektir.

Bu durumda A A.Ş. 'nin şerefiyesi ₺983.209 (430.946.198-429.962.989) olacaktır.

BİRLEŞME İŞLEMLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

1: Şahıs Şirketlerinde Birleşme X ve Y Kollektif şirketleri çalışmalarına son vererek yeni bir Z Kollektif Şirketi kurmaya karar vermişlerdir.

X Kollektif Şirketinin tasfiyeden önceki bilançosu aşağıdadır.

(X) Kollektif Şirketi/...../..... Tarihli Bilançosu

AKTİF (VARLIKLAR)		PASİF (KAYNAKLAR)	
KASA	1.000	BORÇ SENETLERİ	8.000
BANKALAR	1.500	SERMAYE	13.800
ALICILAR	6.200	DÖNEM NET KÂRI	400
TİCARİ MALLAR	12.300		
DEMİRBAŞLAR	2.000		
BİRİKMİŞ AMOR.	— (800)		
AKTİF TOPLAMI	22.200	PASİF TOPLAMI	22.200

X kolektif şirketinin iki ortağı olan M ve S 'nin sermaye ve kâr payları (%50) oranındadır.

Yeni kurulan Z Kollektif Şirketi,

- Malları ₺9.100'na
- Demirbaşları ₺4.000'na
- Diğer İktisadi kıymetleri bilanço da gözüken değerleri üzerinden kabul etmiştir.

7 Bay A ve Bay B'nin yeni kurulan şirketteki sermaye payları ₺6.900' erdir.

Y Kollektif Şirketinin Tasfiyeden önceki bilançosu aşağıdaki gibidir.

(Y) Kollektif Şirketi/...../..... Tarihli Bilançosu

AKTİF (VARLIKLAR)		PASİF (KAYNAKLAR)	
KASA	1.200	SATICILAR	23.200
ALICILAR	6.200	SERMAYE	25.400
ALACAK SENETLERİ	15.000	DÖNEM NET ZARARI	(3.000)
TİCARİ MALLAR	21.000		
BİNALAR	10.000		
DEMİRBAŞLAR	3.000		
BİRİKMİŞ AMOR.	(5.200)		
AKTİF TOPLAMI	45.600	PASİF TOPLAMI	45.600

Ortaklardan M ve S 'nin sermaye ve kâr payları eşittir. Yeni kurulan Z Kollektif Şirketi,

- Malları 13.200
- Binaları 15.000
- Demirbaşları 1.800
- Diğer iktisadi kıymetleri bilançoda yer alan değerler üzerinden kabul etmiştir.
- M ve S 'nin yeni kurulan şirketteki payları ₺11.900 'erdir.
- Diğer İktisadi kıymetleri bilanço da gözüken değerleri üzerinden kabul etmiştir.

Bu verilere göre yeni şirketin kuruluşuna ilişkin muhasebe kayıtları şöyle olacaktır.

----- / -----			
1	501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE	37.600	
	501 01 (A) 6.900		
	501 02 (B) 6.900		
	501 03 (C) 11.900		
	501 04 (D) 11.900		
	500 SERMAYE		37.600
	Ortakların sermaye taahhütleri		
----- / -----			
2	100 KASA	1.000	
	100 01 Nakit Kasası		
	102 BANKALAR	1.500	
	102 01 (A) Bankası		
	120 ALICILAR	6.200	
	153 TİCARİ MALLAR	9.100	
	255 DEMİRBAŞLAR	4.000	
	321 BORÇ SENETLERİ		8.000
	501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE		13.800
	501 01 (A) 6.900		
	501 02 (B) 6.900		
	Ortak A ve B'nin sermaye taahhütlerini yerine getirmeleri		
----- / -----			
3	100 KASA	1.200	
	100 01 Nakit Kasası		
	120 ALICILAR	600	
	121 ALACAK SENETLERİ	15.000	
	153 TİCARİ MALLAR	13.200	
	255 DEMİRBAŞLAR	1.800	
	252 BİNALAR	15.000	
	320 SATICILAR		23.200
	501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE		23.800
	501 01 (C) 11.900		
	501 02 (D) 11.900		
	Ortak C ve D'nin taahhütlerini yerine getirmeleri		
----- / -----			

Sermaye İşletmelerinde Birleşme

A ve B Anonim Şirketleri birleşerek C Anonim Şirketi'ni kurmaya karar vermişlerdir. A ve B Anonim Şirketleri Birleşme Sözleşmesi'nde belirtilen koşullar üzerinden sahip oldukları iktisadi kıymetleri devredeceklerdir.

Kurulacak C Anonim Şirketinin ana sözleşmesinde, şirketin esas sermayesi ₺442.000 olarak belirlenmiş olup, ₺100 nominal değerli 4.420 adet hisse senedinden oluşmaktadır. Ortakların sermaye taahhütleri birbirine eşittir.

A Anonim Şirketi'nin 31/10/2011 Tarihli Bilançosu	
AKTİF (VARLIKLAR)	PASİF (KAYNAKLAR)
KASA 32.000	SATICILAR 60.000
BANKALAR 42.000	SERMAYE 200.000
ALICILAR 60.000	YASAL YEDEKLER 34.000
TİCARİ MALLAR 72.000	DÖNEM NET ZARARI (28.000)
BİNALAR 66.000	
BİRİK. AMORTİS. (6.000)	
AKTİF TOPLAMI 266.000	PASİF TOPLAMI 266.000

Birleşme Sözleşmesine Göre Devir Koşulları

Kasa Bilanço değeri ile, Bankalar Bilanço değeri ile, Alıcılar Bilanço değeri ile, Ticari Mallar ₺80.000.

Binalar ₺90.000. Satıcılara Borçlar Bilanço değeri ile değerlendirilecektir.

B Anonim Şirketi'nin 31/10/2011 Tarihli Bilançosu	
AKTİF (VARLIKLAR)	PASİF (KAYNAKLAR)
KASA 14.000	SATICILAR 24.000
BANKALAR 40.000	SERMAYE 120.000
ALICILAR 54.000	YASAL YEDEKLER 40.000
TİCARİ MALLAR 70.000	DÖNEM NET KÂRI 28.000
DEMİRBAŞLAR 42.000	
BİRİK. AMORTİS. (8.000)	
AKTİF TOPLAMI 212.000	PASİF TOPLAMI 212.000

Birleşme Sözleşmesine Göre Devir Koşulları

Kasa Bilanço değeri ile, Bankalar Bilanço değeri ile, Alıcılar Bilanço değeri ile, Ticari Mallar Bilanço değeri ile Demirbaşlar ₺36.000- Satıcılara Borçlar Bilanço değeri ile yeni kurulan şirkete devredileceklerdir.

A AŞ'nin Devir Değerinin Hesaplanması

Kayıtlara geçirilmeden önce şirketin devir koşullarına göre öz sermayesi belirlenmelidir. Bulunan öz sermayeye göre "Birleşme Kâr veya Zararı" saptanmalıdır.

Kasa	32.000
Bankalar	42.000
Alıcılar	60.000
Ticari Mallar	80.000
Binalar	90.000
Varlıklar Toplamı	304.000
Satıcılar	(6.000)
Öz Sermaye	244.000
Şirketin Bilançosuna Göre Öz Sermaye	
Kasa	32.000
Bankalar	42.000
Alıcılar	60.000
Ticari Mallar	72.000
Binalar	66.000
Varlıklar Toplamı	272.000
Birikmiş Amortismanlar	(6.000)
Net Varlık Toplamı	266.000
Devir Varlık Toplamı	304.000
Bilançodaki Net Varlık Toplamı	266.000
Birleşme Kârı	38.000

A Anonim Şirketi'nin Devirle İlgili Yevmiye Kayıtları

1	----- / -----		
	100 KASA	32.000	
	102 BANKALAR	42.000	
	120 ALICILAR	60.000	
	153 TİCARİ MALLAR	72.000	
	252 BİNALAR	66.000	
	591 DÖNEM NET ZARARI	28.000	
	257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR		6.000
	320 SATICILAR		60.000
	500 SERMAYE		200.000
	540 YASAL YEDEKLER		34.000
	Yeni kurulan C AŞ'ye devir nedeniyle hesapların açılışı		
2	----- / -----		
	127 DİĞER TİCARİ ALACAKLAR	134.000	
	100 KASA HES.		32.000
	102 BANKALAR HES.		42.000
	120 ALICILAR HES.		60.000
	Hazır değerlerin ve alacakların devri nedeniyle		
3	----- / -----		
	127 DİĞER TİCARİ ALACAKLAR	80.000	
	600 YURTIÇİ SATIŞLAR		80.000
	Ticari malların bilanço değerinden daha düşük bir değerle devri nedeniyle		
4	----- / -----		
	621 SAT. TİCARİ MAL. MALİYETİ	72.000	
	153 TİCARİ MALLAR		72.000
	Devredilen ticari malların maliyet kaydı		
5	----- / -----		
	127 DİĞER TİCARİ ALACAKLAR	90.000	
	257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR	6.000	
	252 BİNALAR		66.000
	679 DİĞER OLAĞANDIŞI GELİR VE KÂRLAR		30.000
	Binaların bilanço net değerinden daha yüksek bir değerle devri nedeniyle		
6	----- / -----		
	320 SATICILAR	60.000	
	329 DİĞER TİCARİ BORÇLAR		60.000
	Borçların devri nedeniyle		
7	----- / -----		
	600 YURTIÇİ SATIŞLAR	80.000	
	679 DİĞER OL. DIŞI GEL. VE KÂR	30.000	
	690 DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI		110.000
	Devir anında oluşan gelirlerin dönem karı veya zararı hesabına devri nedeniyle		
8	----- / -----		
	690 DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI	72.000	
	621 SAT. TİC. MAL. MALİYETİ		72.000
	Devir anında oluşan giderlerin dönem karı veya zararı hesabına devri nedeniyle		
9	----- / -----		
	690 DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI	38.000	
	590 DÖNEM NET KÂRI		38.000
	Birleşme kârının bilanço'ya aktarılması		
10	----- / -----		
	500 SERMAYE	200.000	
	540 YASAL YEDEKLER	34.000	
	590 DÖNEM NET KÂRI	38.000	
	331 ORTAKLARA BORÇLAR		272.000
	Devir nedeniyle özkaynakların ortaklara paylaştırılması		
	----- / -----		

----- / -----			
11	131 ORTAKLARDAN ALACAKLAR 591 DÖNEM NET ZARARI Devir nedeniyle zararın ortaklara paylaştırılması	28.000	28.000
----- / -----			
12	329 DİĞER TİC. BORÇLAR 331 ORT. BORÇLAR 127 DİĞER TİC. ALACAKLAR 131 ORTAKLARDAN ALACAKLAR Devirli birleşmenin tamamlanması nedeniyle alacak ve borç hesaplarının kapatılması	60.000 272.000	304.000 28.000
----- / -----			

B Anonim Şirketi'nin Devir Değerinin Hesaplanması

Kayıtlar yapılmadan önce, şirketin devir koşullarına göre öz sermayesi ve buna bağlı olarak "Birleşme kâr veya zararı saptanmalıdır.

Kasa	14.000
Bankalar	40.000
Alıcılar	54.000
Ticari Mallar	70.000
Binalar	36.000
Varlıklar Toplamı	214.000
Satıcılar	(24.000)
Öz Sermaye	190.000
Şirketin Bilançosuna Göre Öz Sermaye	
Kasa	14.000
Bankalar	40.000
Alıcılar	54.000
Ticari Mallar	70.000
Binalar	42.000
Varlıklar Toplamı	28.650
Birikmiş Amortismanlar	(8.000)
Net Varlık Toplamı	212.000
Devir Varlık Toplamı	214.000
Bilançodaki Net Varlık Toplamı	212.000
Birleşme Kârı	2.000

B Anonim Şirketi'nin Devirle İlgili Yevmiye Kayıtları

----- / -----			
1	100 KASA	14.000	
	102 BANKALAR	40.000	
	120 ALICILAR	54.000	
	153 TİCARİ MALLAR	70.000	
	252 BİNALAR	42.000	
	500 SERMAYE		120.000
	257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR		8.000
	320 SATICILAR		24.000
	540 YASAL YEDEKLER		40.000
	590 DÖNEM NET KARI		28.000
Yeni kurulan C AŞ'ye devir nedeniyle hesapların açılışı			
----- / -----			
2	127 DİĞER TİCARİ ALACAKLAR	108.000	
	100 KASA HES		14.000
	102 BANKALAR HES.		40.000
	120 ALICILAR HES.		54.000
Hazır değerlerin ve alacakların devri nedeniyle			
----- / -----			
3	127 DİĞER TİCARİ ALACAKLAR	70.000	
	600 YURTIÇI SATIŞLAR		70.000
Ticari malların bilanço değeri ile devri nedeniyle			
----- / -----			
4	621 SAT. TİCARİ MAL. MALİYETİ	70.000	
	153 TİCARİ MALLAR		70.000
Devredilen ticari malların maliyet kaydı			
----- / -----			
5	127 DİĞER TİCARİ ALACAKLAR	36.000	
	257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR	8.000	
	252 BİNALAR		42.000
	679 DİĞER OLAĞANDIŞI GELİR VE KÂRLAR		2.000
Binaların bilanço net değerinden daha yüksek bir değerle devri nedeniyle			
----- / -----			
6	320 SATICILAR	24.000	
	329 DİĞER TİCARİ BORÇLAR		24.000
Borçların devri nedeniyle			
----- / -----			
7	600 YURTIÇI SATIŞLAR	70.000	
	679 DİĞER OL. DIŞI GEL. VE KÂR	2.000	
	690 DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI		72.000
Devir anında oluşan gelirlerin dönem kârı veya zararı hesabına devri nedeniyle			
----- / -----			
8	690 DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI	70.000	
	621 SAT. TİC. MAL. MALİYETİ		70.000
Devir anında oluşan giderlerin dönem kârı veya zararı hesabına devri nedeniyle			
----- / -----			

9	----- / -----		
	690 DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI	2.000	
	590 DÖNEM NET KÂRI		2.000
	Birleşme kârının bilançoya aktarılması		
10	----- / -----		
	500 SERMAYE	120.000	
	540 YASAL YEDEKLER	40.000	
	590 DÖNEM NET KÂRI	30.000	
	331 ORTAKLARA BORÇLAR		190.000
	Devir nedeniyle özkaynakların ortaklara paylaştırılması		
11	----- / -----		
	329 DİĞER TİC. BORÇLAR	24.000	
	331 ORT. BORÇLAR	190.000	
	127 DİĞER TİC. ALACAKLAR		21.400
	Devirli birleşmenin tamamlanması nedeniyle alacak ve borç hesaplarının kapatılması		
	----- / -----		

Yeni Kurulan C Anonim Şirketinin Yevmiye Kayıtları

1	----- / -----		
	501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE	442.000	
	500 SERMAYE HESABI		442.000
	Ortakların sermaye taahhüdünde bulunmaları		
2	----- / -----		
	100 KASA	32.000	
	102 BANKALAR	42.000	
	120 ALICILAR	60.000	
	153 TİCARİ MALLAR	80.000	
	252 BİNALAR	90.000	
	320 SATICILAR		60.000
	501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE		221.000
	331 ORTAKLARA BORÇLAR		23.000
	Ortak A AŞ'nin C AŞ'deki taahhüdünü varlık ve borçlarını devrederek yerine getirmesi.		
3	----- / -----		
	100 KASA	14.000	
	102 BANKALAR	40.000	
	120 ALICILAR	54.000	
	153 TİCARİ MALLAR	70.000	
	252 BİNALAR	36.000	
	131 ORTAKLARDAN ALACAKLAR	31.000	
	320 SATICILAR		24.000
	501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE		221.000
	Sermaye Taahhüdünün Yerine Getirilmesi		
	----- / -----		

C Anonim Şirketi'nin 01/11/2011 Tarihli Kuruluş Bilançosu	
AKTİF (VARLIKLAR)	PASİF (KAYNAKLAR)
KASA 46.000	SATICILAR 84.000
BANKALAR 82.000	ORTAKLARA BORÇLAR 23.000
ALICILAR 114.000	SERMAYE 442.000
TİCARİ MALLAR 150.000	
BİNALAR 90.000	
BİRİK. AMORTİS. (36.000)	
AKTİF TOPLAMI 549.000	PASİF TOPLAMI 549.000

Ders

Ve

Dönem

Sonu

Başarılar

Dilerim...